

### Programa (2016 m.)

1. Kas yra kalbų tipologija ir kam jos reikia? Kalbų tipologija ir universalijos. Kalbų tipologijos metodikos pradmenys: kalbų imtis. Genetinė, arealinė ir tipologinė kalbų klasifikacija. *WALS online*, glosavimas (Leipcigo taisyklės).
2. Sintaksiniai ir su sintakse susiję semantikos bei morfologijos reiškiniai: žodžių klasės, žodžių tvarka, gramatinės funkcijos (subjektas ir objektas, jų žymėjimas: akuzatyvinė, ergatyvinė ir kitos rikiuotės), priklausymo žymėjimas (pagrindiniame ir priklausomajame dėmenyje).
3. Gramatinės kategorijos ir reikšmės samprata, gramatikalizacija. Pagrindinės gramatinės daiktavardžio, būdvardžio ir veiksmažodžio kategorijos (giminė (klasė), skaičius, linksnis, apibrėžtumas, laipsnis; laikas, veikslas, asmuo, nuosaka, evidencialumas). Gramatinių kategorijų raiškos įvairovė.
4. Fonetikos vienetai ir reiškiniai (skiemens sandara, fonemų ir prozodemų rinkiniai).
5. Žodžių darybos ir leksinės tipologijos klausimai.
6. Arealinės tipologijos klausimai (*Circum Baltic* arealas).
7. Jūsų temos: pasiūlykite aptarti Jus dominančius kalbotyros klausimus tipologiniu aspektu arba nurodykite, kurios programos temos Jums būtų svarbesnės ir reikalingos platesnio nagrinėjimo. Atsižvelgiant į Jūsų pageidavimus, programa gali būti keičiama, bet jos apimtis nedidės. Kreipkitės į dėstytoją el. paštu arba žodžiu.

### Reikalavimai ir atsiskaitymas

- Paskaitų lankymas pagrįstas Jūsų susidomėjimu.
- **Seminarų lankymas ir darbas jų metu:** >2/3 (planuojami 8 seminarai); dėl seminarų nelankymo gali būti neleista laikyti egzamino pagrindinės sesijos metu; jei kiltų kokių nors rūpesčių, būtinai praneškite ir derinkite savo studijas su dėstytoju iš anksto.
- **Savarankiškas darbas**, pristatomas seminarų metu (vertinamas įskaita; jei darbas neparengiamas ar nepristatomas, galutinis kurso pažymys mažinamas 2 balais). Galima rinktis iš dviejų variantų (reikalavimai plačiau aptariami per pirmąjį seminarą):
  - darbas, skirtas mažiau žinomos kalbos (ar plačiau žinomos kalbos tarmės, ankstesnio raidos etapo) Jus dominančiam aspektui (-ams) aptarti;
  - darbas, skirtas Jus sudominusiam straipsniui ar recenzijai iš *Linguistic Typology, Sprachtypologie und Universalienforschung = Language typology and universals* aptarti (gali būti ir iš kito žurnalo, bet būtinas tipologinis aspektas).
  - Pasirinktą darbo tipą, temą ir pristatymo laiką suderinkite su dėstytoju seminarų metu arba el. paštu.
- **I kontrolinis darbas:** probleminiai klausimai iš paskaitose nagrinėtų temų ir seminaruose aptartų skaitinių. Jei kontrolinis darbas nerašomas ar įvertinamas neigiamai, jį galima (per)rašyti. Kontroliniam darbui planuojama skirti V seminaro arba bendrosios paskaitos dalį (iki 1 val.).
- **II kontrolinis darbas:** probleminiai klausimai iš antrojoje semestro dalyje nagrinėtų temų ir aptartų skaitinių. Darbą taip pat galima perrašyti.
- **Galutinis vertinimas:** kontrolinių darbų pažymių vidurkis (-2, jei neparengtas ar nepristatytas referatas).

### Pagrindinė literatūra

- Timothy Shopen (ed.), *Language Typology and Syntactic Description*, Vol. I—III, Cambridge: Cambridge University Press, 2007; VUB Filologijos skaitykla; trumpinama **Shopen I, II, III**.
- Martin Haspelmath, Matthew S. Dryer, David Gil, Bernard Comrie (eds.), *The World Atlas of Language Structures Online*, Munich: Max Planck Digital Library, 2008, <http://wals.info> (galima įsidiesti ir variantą, kuriam nereikia interneto, ieškokite nurodytame puslapyje *Interactive Reference Tool*); trumpinama **WALS**.
- Martin Haspelmath, Ekkehard König, Wulf Oesterreicher (eds.), *Language typology and language universals, Handbooks of linguistics and communications science*, Vol. 20 (1-2), Berlin, New York: Walter de Gruyter, 2001; VUB Baltoji salė; trumpinama **Handbook 20.1, 20.2**).
- Konkretūs skaitiniai iš šių ir (rečiau) kitų šaltinių nurodomi paskaitų ir seminarų metu.

### Papildoma literatūra

- Vladimir Plungian, *Gramatinių kategorijų tipologija*, Vilnius: VU, Academia Salensis, 2010 (I t.), 2011 (II t.); VUB Filologijos skaitykla.
- Jae Jung Song, ed., *The Oxford handbook of linguistic typology*: Oxford, OUP, 2011; VUB Filologijos skaitykla.